

ŠTUDENTSKA URBANISTIČNA DELAVNICA MOST NA SOČI

Alma Zavodnik Lamovšek

V poletju 2002, natančneje v tednu od 7. do 13. julija, je bila s pomočjo Občine Tolmin na Mostu na Soči izvedena študentska urbanistična delavnica. Potekala je v okviru obveznega programa študija prostorske smeri na Oddelku za geodezijo Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani. Študentske urbanistične delavnice so v prvi vrsti namenjene študentom, ki se v okviru takšnih projektov običajno prvič srečajo z realnimi problemi prostorskega razvoja na konkretnih primerih. Poleg tega lahko na takšnih delavnicah praktično preizkušajo pridobljena teoretična znanja in različne metodološke pristope urejanja prostora. V program se lahko vključujejo tudi slušatelji sorodnih fakultet in smeri, tako da so tokrat na urbanistični delavnici poleg študentov 4. letnika geodezije s Fakultete za gradbeništvo in geodezijo sodelovali tudi študentje 3. letnika geografije s Filozofske fakultete. Delavnico so vodili mentorji s Fakultete za gradbeništvo in geodezijo: mag. Alma Zavodnik Lamovšek, mag. Mojca Foški, dr. Marjan Čeh in pred. Aleš Golja. Vsebinsko in tehnično podporo pa je nudila občina Tolmin, ki je sofinancirala tudi pripravo razstave rezultatov delavnice, ki je v decembru 2002 potekala v avli FGG, nato pa se je maja 2003 preselila v osnovno šolo na Mostu na Soči.

IZHODIŠČA IN CILJI DELAVNICE

Most na Soči je atraktivna trška naselbina z ohranjeno arhitekturno in urbanistično zasnovo. Poleg bogatega zgodovinskega in kulturnega razvoja se naselje odlikuje tudi po enkratni legi v naravnem okolju nad akumulacijskim jezerom in v zavetju Julijskih Alp. Kljub temu izgublja svoj strateški pomen, ki pa bi na stičišču dveh rek lahko pomenil predvsem izhodišče za razvoj in povezovanje turističnih dejavnosti, in to ne le v občini Tolmin, temveč na celotnem območju, ki ga povezuje reka Soča. Tako so bili oblikovani cilji prostorskega razvoja Mosta na Soči s širšo okolico, med katerimi naj izpostavimo le pomembnejše:

- oblikovanje meril, pogojev in usmeritev za razvoj in urejanje Mosta na Soči ter njegove ožje in širše okolice, tako da bo omogočen preplet ruralnih in drugih dejavnosti, s katerimi bo tudi v prihodnje omogočen trajnostni prostorski razvoj,
- raziskovanje možnosti za vnašanje novih dejavnosti v obravnavani prostor, predvsem turizma in rekreacije,
- vključevanje in povezovanje kraja v širšo turistično ponudbo ter razreševanje nastajajočih težav pri rabi prostora (neusklajeno delovanje različnih vrst dejavnosti v prostoru: kajakaštvo, prostozračno letenje, kmetijstvo ...),

- predvidevanje možnosti urejanja širšega prostora ob akumulacijskem jezeru v turistične in športno-rekreativne namene (ob upoštevanju obstoječe poselitve in rabe prostora),
- ureditev prometnega položaja Mosta na Soči, saj skozi ozke ceste v naselju teče tudi tranzitni promet,
- vzpostavitev boljše povezave naselja Most na Soči z bližnjim Tolminom in širšo okolico,
- oblikovanje takšnih rešitev in predlogov, ki bodo omogočali predvsem kvalitativno nadgradnjo obstoječih grajenih in drugih struktur v prostoru, s katerimi je treba še poudariti ambientalno in identitetno vrednost obravnavanega območja.

NAČIN DELA

Delavnica že sama po sebi pomeni intenzivno obliko dela na terenu, ki ima za oblikovanje idejnih rešitev številne prednosti pred tako imenovanim kabinetnim delom. Vendar takšna oblika dela pomeni tudi določene predpriprave, ki v času druženja na terenu omogočajo osredotočenje na konkretne probleme in iskanje rešitev in situ.

Delo na delavnici je potekalo v interdisciplinarnih skupinah, kar ima v strokovnem delu in v študijskem procesu številne prednosti:

- lažje in globlje razumevanje problemov, pojmov, metodologije in načina dela v praksi, saj posamezniki v skupini lažje izražajo svoja mnenja, ideje ali vprašanja,
- problemi so lahko težji, kompleksnejši in obsežnejši,
- delo na terenu omogoča neposredno soočanje s prostorskimi problemi in možnost sprotnega preverjanja predlaganih rešitev,
- udeleženci delavnice lahko s preizkušanjem razvijajo različne sposobnosti sodelovanja v skupini (organizator dela, vodja, predstavnik skupine) in sodelovanja z drugimi udeleženci v procesu planiranja (komunikacija z javnostjo, z naročnikom projekta, investitorji ...),
- razvije se sodelovanje med člani znotraj ene skupine, med skupinami pa se razvijata tako sodelovanje kot tekmovalnost, kar pripomore k boljšim končnim rezultatom,
- poleg strokovnega dela je pomembno tudi skupno druženje in sprostitvev v prostem času.

Posebnost te delavnice je bilo tudi povezovanje različnih predmetov, ki potekajo v okviru obveznega študijskega programa na FGG – Oddelku za geodezijo. Zaradi obravnavane problematike ter okolja, v katerem je delavnica potekala, se je izkazala za izredno učinkovito povezava med urbanističnim in planerskim strokovnim delom ter osebnimi izkušnjami na področju športnih, rekreativnih in turističnih dejavnosti. Tako so udeleženci delavnice praktično preizkušali ideje o kolesarskih povezavah Mosta na Soči z okoliškimi atraktivnimi lokacijami, o izkoriščanju jezera, reke ter njenih obal v turistične in športno-rekreativne namene, o povezovanju naselij ter posameznih kmetij v celovito turistično ponudbo s prenočišči, domačimi izdelki in domačo hrano ...

REZULTATI DELAVNICE

Prvotno postavljeni okvir delavnice, ki naj bi obsegal ureditev Mosta na Soči, se je razširil že v teku njenih priprav, saj se je izkazalo, da je problem mnogo širši. Mosta na Soči ne moremo obravnavati

le kot enega izmed naselij na tem območju, temveč ga je potrebno dejavno vključiti v širši prostor. Poleg tega so naravni in ustvarjeni razvojni potenciali obravnavanega območja tako veliki, da ne moremo mimo njih, ne da bi jih skušali povezati v celoto. Tako so bili na delavnici obravnavani trije problemski sklopi, za katere so bile v zadnji fazi predlagane tudi rešitve:

- turistično povezovanje Mosta na Soči in Tolmina v širši regiji,
- proučitev akumulacijskega jezera z njegovo vlogo v prostoru ter predlogi ureditve jezera in bližnje okolice,
- predlog ureditve naselja Most na Soči z njegovo vključitvijo v celovito turistično ponudbo obravnavanega območja.

Zaradi izredne prometne lege in lege Mosta na Soči v naravnem in kulturnem okolju se je izkazalo za najprimernejše, da naselje postane izhodiščna točka in center turističnih dejavnosti na obravnavanem območju. Ureditev prometa, povezava Mosta na Soči s Tolminom z javnim prevoznim sredstvom ter organizacija dovolj velikih parkirišč so osnova, na kateri lahko ustvarimo center, ki ne bo povezan le z bližnjo, temveč tudi z daljno okolico, kamor spadajo Bohinjska Bistrica (železniška povezava, muzejski vlak), Kobarid, Julijske Alpe, sosednja Italija ... Raziskane so bile možnosti za razvoj širokega spektra športnih in rekreativnih dejavnosti, ki se lahko ob gostinski in nočitveni ponudbi vključujejo v celovito turistično ponudbo. Tako se je porodila tudi ideja o izgradnji vzpenjače iz Poljubina na planino Stador, saj bi s tem povečali atraktivnost območja (panoramski razgled na jezero in okolico), razbremenili lokalno cesto ter s tem okolje nasploh, omogočili lažjo dostopnost do planine najširšemu krogu uporabnikov, omogočili razširitev turistične ponudbe na sami planini ter omogočili hitrejši in boljši dostop do vrhov v Julijskih Alpah.

Velik pomen ima tudi ureditev ostale infrastrukture, ki pa je vezana na nekoliko ožje območje ob akumulacijskem jezeru. Pri tem je poleg ureditve prometne in komunalne infrastrukture mišljena tudi vsa potrebna oprema prostora, ki bo omogočila vključitev jezera v širšo turistično ponudbo. Jezero je zaradi njegove funkcije in dolžine mogoče razdeliti na šest območij, za katera so načrtovani novi programi in dejavnosti ter ureditve brežin. Del jezera ob sotočju Soče in Tolminke prestavlja rekreacijsko območje, ki je najbližje Tolminu. Prostor je poleg kopališče dejavnosti primeren tudi za organizacijo kulturnih in drugih prireditev na prostem. V prvem delu od sotočja proti Mostu na Soči je manj atraktiven del jezera, ob katerem ni primernih dostopov do vode. Tudi naslednji odsek jezera je skoraj neaktiven. Tu so možne ureditve kolesarskih in pešpoti, ureditev brežin. V zalivu ob potoku Poljanšek je obstoječi privez za čolne možno preurediti, predvsem pa mu je treba izboljšati dostopnost.

Največ aktivnosti se odvija ob najširšem delu jezera, kjer se vodni tok upočasni. Zato mu je treba s primernimi vodnimi in obvodnimi dejavnostmi, ureditvijo brežin in prodišč, ureditvijo dostopov do vode, kopališč, privezov, območij za kampiranje, gostinske ponudbe itd. dati veljavo, ki je sedaj prav zaradi počasnejšega toka vode (konkurenca hitrih voda v Bovcu in Kobaridu) zapostavljen in turistično manj obiskan. Ta del se neposredno veže na del jezera, ki leži neposredno pod Mostom na Soči. Tu je možno urediti promenado, pomole za rečni promet (ogled jezera s turistično ladjico je možen že sedaj), formo vivo, muzejsko in gostinsko ponudbo.

Tako se z zgoščevanjem urbanih dejavnosti ob jezeru vse bolj kaže upravičenost ureditve Mosta na Soči kot žarišča turističnega razvoja ne le na občinski, temveč tudi na regionalni ravni. K temu lahko še posebej pripomore njegova atraktivna lega na rečnem pomolu, ohranjena urbanistična zasnova in arhitekturna dediščina. Naselje ima kljub sedaj zaskrbljujočemu stanju dovolj grajenih, naravnih in kulturnih potencialov za uresničitev predlagane ideje. Prenova in ureditev Mosta na Soči je zato osredotočena na:

- prenovo trškega jedra v turistične namene,
- možnost dopolnilne gradnje za turistične namene,
- ureditev prometa in prometnih površin v naselju, predvsem zmanjšanje tranzitnega prometa,
- ureditev povezave s Postajo in uvedbo turističnih prevozov od Postaje, do koder vozi muzejski vlak, do Mosta na Soči in naprej ob jezeru, vse do Tolmina,
- ureditev javnih in zelenih površin v naselju, vključno s peš povezavami z jezerom in drugimi naselji,
- vključitev najširše gostinske, kulturne, trgovske in storitvene turistične ponudbe, ki bo pritegnila čim več stacionarnih gostov.

SKLEPNA MISEL

Ob zaključku delavnice je bila organizirana prva predstavitev rezultatov dela predstavnikom občine in zainteresiranim turističnim delavcem v občini. Delavnica namreč nima le študijskega pomena, temveč lahko njeni rezultati pomenijo prispevek k strokovnim podlagam za pripravo prostorske dokumentacije občine. Zato je sodelovanje občine pri projektu še toliko pomembnejše, saj so v delo že vključene realne razvojne potrebe. V tem smislu je delavnica tudi nekakšna predfaza pri pripravi prostorskih dokumentov občine, saj je za oživitev idej v praksi treba vključiti sodelovanje širše javnosti, predvsem prebivalcev, ki so najpomembnejši člen pri uresničevanju takšnih idej.